Dokumentansvarig: Carita E Larsson

Dokumentägare: Shah Jalal

Handläggning av IHMH vid Gävle hamn - Rutin - Hälso- och sjukvård, Region Gävleborg

Titel: Handläggning av IHMH vid Gävle hamn	**Dokumentkategori:** Rutin	**Omfattning:** Hälso- och sjukvård
Dokumentägare: Smittskyddsläkaren	**Dokumentansvarig:** Administratör, smittskydd	**Beslutsinstans:** Smittskydd
Diarienummer: Ej tillämpligt		**Datum för översyn:** Se giltigt t o m

Innehåll

1. Syfte och omfattning 2
2. Innehåll 2
2.1. Ansvar och roller enligt IHR i Sverige....2
2.2. Det internationella hälsoreglementet....3
2.3. Biologiska hot (som till exempel smittsamma sjukdomar), karantänsjukdomar 4
2.4. Karantänshamnar....4
2.5. Ansvar och roller vid hantering av smittsamma IHMH fall i Gävle hamn....5
2.6. Larmplan vid misstänkt smittsam IHMH = Biologisk händelse i Gävle hamn....6
2.7. Tillträde till Gävle hamn och dess fartyg 8
2.8. Handläggning vid bekräftad IHMH 8
2.9. Skydd mot smitta IHMH....8
3. Kommunikation och implementering....9
4. Medverkande och granskare 9
5. Referenser 9

1. Syfte och omfattning

För att minimera risken för internationell spridning av smittsamma ämnen och andra ämnen som kan utgöra ett hot mot människors hälsa finns i Sverige fem karantänsflygplatser och åtta karantänshamnar utsedda i enlighet med det internationella hälsoreglementet (IHR) och lagen (2006:1570) om skydd mot internationella hot mot människors hälsa (IHMHL). Kommuner och regioner ansvarar för att de utsedda hamnarna och flygplatserna har tillgång till den personal och den utrustning som behövs. Den som ansvarar för verksamheten vid hamnen eller flygplatsen svarar för att det finns rutiner som säkerställer att nödvändiga åtgärder kan vidtas för att förhindra spridning av smittämnen eller andra ämnen som kan utgöra ett internationellt hot mot människors hälsa, enligt Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2015:8) om skydd mot internationella hot mot människors hälsa. Genom att öva ökar förmågan att hantera händelser och samsyn kan nås kring hur en misstänkt IHMH-händelse kan hanteras, rutiner testas samt ansvarsförhållanden klargöras.

2. Innehåll

2.1. Ansvar och roller enligt IHR i Sverige

Smittskyddsläkaren är en myndighet och tjänsteman med operativt ansvar.

I Sverige har Folkhälsomyndigheten ett delat ansvar med andra berörda aktörer för Internationella hälsoreglementet genom lagen (2006:1570) om skydd mot internationella hot

mot människors hälsa. IHR är en del av det svenska krishanteringssystemet och hanteras inom ramen för respektive myndighets ansvarsområde samt krishanteringssystemets tre grundprinciper:

- ansvarsprincipen – den som ansvarar för en verksamhet under normala förhållanden har motsvarande ansvar under en kris
- likhetsprincipen – verksamheten vid en kris ska likna den normala i så stor utsträckning som möjligt
- närhetsprincipen – innebär att en kris ska hanteras där den inträffar och av dem som är närmast berörda och ansvariga

En rad myndigheter har ansvar för att förebygga och hantera händelser med farliga ämnen inom respektive sektor. De hot som faller inom ramen för Internationella hälsoreglementet sträcker sig över samtliga dessa områden. Den aktör som normalt har ansvaret för ett område har det både under en nationell kris och under en IHR-relaterad händelse. För att uppfylla kapacitetskrav, som ställs enligt IHR, om övervakning, rapportering, anmälan och hantering av allvarliga hälsohot, ska befintliga nationella strukturer och resurser utnyttjas.

Tydlig, kvalitetssäkrad och regelbunden information och kommunikation är nödvändig för att såväl beslutsfattare som allmänhet ska kunna agera optimalt. En stor utmaning består i att selektera och förmedla nödvändig och tillräcklig information till berörda intressenter. Det är därför av största betydelse att en strukturerad kommunikationsorganisation etableras tidigt i inledningen av en kris, att intressenter identifieras liksom kontaktvägar till dessa, att kontaktuppgifter till berörda beslutsfattare uppdateras och listas och att ansvaret för hur information ska förmedlas klargörs. Exempel på regionala aktörer se punkt 2.5.

2.2. Det internationella hälsoreglementet

Det internationella hälsoreglementet (IHR 2005) är ett internationellt bindande ramverk som alla medlemsländer i Världshälsoorganisationen (WHO) följer. Syftet är att förebygga, förhindra och hantera gränsöverskridande hälsohot med minsta möjliga påverkan på internationell handel och trafik.
Internationella hälsoreglementet omfattar alla typer av allvarliga hälsohot, oavsett om de uppstår naturligt, genom olyckor eller är avsiktligt orsakade. Dit räknas:

- kemiska hot
- biologiska hot (som till exempel smittsamma sjukdomar)
- radioaktiva och nukleära hot
- miljöhot
- hot av okänt ursprung

Vad bör man tänka på för att avgöra om en händelse kan misstänkas utgöra ett internationellt hot mot människors hälsa? Följande frågeställningar kan tjäna som stöd:

- är inverkan på människors hälsa allvarlig?
- är händelsen ovanlig eller oväntad?
- finns det en betydande risk för internationell spridning?
- finns det en betydande risk eller behov av restriktioner inom internationellt resande och handel?

2.3. Biologiska hot (som till exempel smittsamma sjukdomar), karantänsjukdomar

Kommunikation (internt och externt) samt samverkan nationellt, sjukvårdsregionalt och regionalt är av stor betydelse. I en händelse av karantänssjukdomar ska vissa specifika sjukdomar alltid rapporteras till Folkhälsomyndigheten enligt IHR (Internationella hälsoreglementet).

- sars
- smittkoppor
- polio
- pest
- kolera
- gula febern
- mänsklig influensa orsakad av ny subtyp
- virala hemorragiska febrar (dock inte sorkfeber)
- West Nile-feber

Mer information om smittsamma sjukdomar och matförgiftning, se Smittskydds sida Sjukdomsinformation A-Ö

Smittskyddsläkaren kan med stöd av kap 5. Smittskyddslag (2004:168) besluta att den som kan antas ha varit utsatt för smitta av samhällsfarlig sjukdom ska hållas i karantän om det behövs för att förhindra spridning. Smittskyddsläkaren ansvarar för samordningen av smittskyddet vid karantänshamnen.

Läs mer om underrättelseskyldighet på Folkhälsomyndighetens sida.

2.4. Karantänshamnar

Karantänshamnar och -flygplatser utses av Socialstyrelsen och ska bl a ha följande kapacitet:

- kunna göra diagnoser och ge snabb bedömning av och vård till sjuka resenärer
- kunna transportera sjuka resenärer till en lämplig sjukvårdsinrättning
- möjlighet till hälsokontroll av både ankommande och avresande resenärer
- avskilda lokaler för undersökning och om nödvändigt karantän av såväl människor som djur
- utbildad personal för inspektion av fartyget eller flygplanet
- plan för att vidta åtgärder mot vektorer och reservoarer

Karantänshamnar	**Karantänsflygplatser**
Gävle	Göteborg-Landvetter
Göteborg	Jönköping
Helsingborg	Malmö-Sturup
Luleå	Stockholm-Arlanda
Malmö	Umeå
Stockholm	
Sundsvall	
Umeå	

Smittskyddsläkaren i respektive region med karantänshamn eller karantänsflygplats ansvarar enbart för samordningen av smittskyddet vid dessa.

Information om hälsotillstånd ombord på fartyg och flygplan ska lämnas till Tullverket eller Kustbevakningen ifall:

- det finns anledning att anta att ett smittämne eller andra ämnen som kan utgöra ett internationellt hot mot människors hälsa finns ombord
- fartyget eller flygplanet kommer från ett område som har förklarats drabbat av ett internationellt hot mot människor hälsa och ankomsten sker inom inkubationstiden
- det ombord på fartyget finns en person som har drabbats av ett internationellt hot mot människors hälsa under sådan tid att inkubationstiden för en smittsam sjukdom inte har gått ut vid fartygets ankomst till hamnen

2.5. Ansvar och roller vid hantering av smittsamma IHMH fall i Gävle hamn

Gävle hamn
Dirigerar fartyget
Ordnar med lokaler

TiB Region Gävleborg
Är initial kontaktfunktion för Region Gävleborg.
Samordnar i samverkan med Smittskyddsläkare Region Gävleborgs insats.

Smittskyddsläkaren
Har det övergripande ansvaret för händelsen.
Kontaktar och informerar Folkhälsomyndigheten

Primärvården
Planeras sköta personundersökning dagtid med utgångspunkt från hälsocentralen Strömsbro
Planeras sköta personundersökning jourtid med hjälp av distriktsläkare i beredskap
Kommer att få stöd i hanteringen av Smittskyddsläkare och Infektionsbakjour, Gävle sjukhus

Infektion vid Gävle sjukhus
Stöttar sjukvårdsinsatsen och tar emot patienter i behov av slutenvård.
Bistår med läkare (bakjour).

Gävle kommun, säkerhetsavdelning och tillsynsmyndighet
Bedömer desinfektion av objekt och eventuell skadedjursbekämpning.
Bedömer eventuellt smittsamt avfall från fartyget
Meddelar andra berörda myndigheter, vid behov. Ex. Socialstyrelsen
Bedömer tillsammans med berörda aktörer vidare handläggning

Länsstyrelsen
Har övergripande samordningsansvar för inblandade aktörer (verksamma i Gävleborgs län).
Länsveterinär hanterar frågor om eventuella djur som är smittsamma i samråd med Jordbruksverket

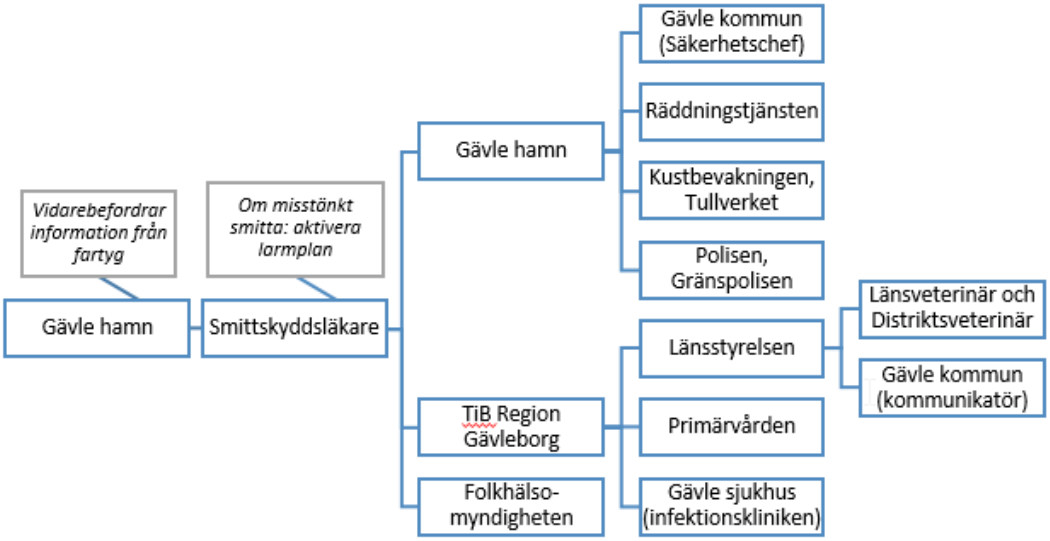
Distriktsveterinär
Hanterar eventuellt smittsamma djur

Kustbevakningen och Tullverket
Kontaktar myndigheterna i land och kan ha kontakt med utländskt fartyg och fartygskapten innan och när det angör svensk hamn

Polisen och Gränspolisen
Kontaktar myndigheterna i land och stöttar myndigheterna i arbetet med smittsam IHMH.

2.6. Larmplan vid misstänkt smittsam IHMH = Biologisk händelse i Gävle hamn

Larmplanen beskriver hur kontakt med respektive aktör sker. Kommunikation och förfarande inom respektive aktör beskrivs i egna rutiner.

Vid misstanke om att ett fartyg bär på en smittsam infektionssjukdom som kan utgöra ett IHMH.

1. Kontakta Smiddskyddsläkare
    - Kontorstid: telefon 026-15 53 09 eller 070-349 19 79
    - Jourtid via TiB Region Gävleborg telefon 026-12 28 00 (SOS alarm)

- Om det dröjer med kontakt och fartyget strax ska in i Gävle hamn ska Tjänsteman i beredskap (TiB) Gävle Hamn (tfn: 026-17 88 66) informeras om att smittskyddsläkaren ska bedöma om IHMH föreligger.
- Informationen till smittskyddsläkaren ska innehålla:
    - Namn på fartyg och kapten
    - Hur kontakt kan tas med kapten
    - Rederi och agent och deras telefonnummer
    - Avresehamn och besökta hamnar med tidsuppgifter
    - Antal personer och eventuellt djur ombord
    - Last
    - Beräknad ankomst till Gävle
    - Orsak till misstanke om IHMH
    - Antal personer med symtom
    - Om kapten kan uppvisa nödvändiga certifikat

2. Om smittskyddsläkaren bedömer att misstanke om smittsam IHMH kvarstår kontaktar denne:
    - TiB Gävle hamn (tfn: 026-17 88 66)
    - TiB vid Region Gävleborg (tfn: 026-12 28 00)
    - TiB Folkhälsomyndigheten

3. TiB Gävle hamn följer egen rutin *(Rutin för karantänshamn)*

4. TiB Region Gävleborg kontaktar
    - TiB Länsstyrelsen via SOS Alarm
    - Gävle sjukhus Infektion (tfn vxl: 026-15 40 00)
    - Primärvården:
        - Kontorstid: Strömsbro HC via VIP-nummer
        - Jourtid: Primärvårdsberedskapsläkare (tfn vxl: 026-15 40 00) samt Verksamhetschef primärvården Gävle (070-201 02 33)

2.7. Tillträde till Gävle hamn och dess fartyg

Observera att Gävle Hamn är ett skyddsobjekt, vilket innebär att alla personer som önskar tillträde till området skall anmäla detta till TiB Gävle hamn. Föranmälan skall innehålla för,- och efternamn samt mobilnummer. Kod för inpassering skickas sedan till mobilnummer. Föranmälan överlämnas till portvakten i Gävle hamn. Föranmälan sker för Region Gävleborg/Smittskydd av TiB Region Gävleborg. Endast ambulanser med blåljus beviljas tillträde utan föranmälan. För tillträde till fartyg krävs separat föranmälan med för- och efternamn. Denna skickas till TiB Gävle hamn.

2.8. Handläggning vid bekräftad IHMH

1. Gävle hamn styr fartyget till adekvat förutbestämd kaj.
2. Smittskyddsläkaren organiserar tillsammans med regionens TiB bedömning av personerna på fartyget.
3. Gävle hamn ordnar med undersökningslokal för personer.
4. Länsveterinären eller distriktsveterinären organiserar eventuell undersökning av djur.
5. Gävle hamn ordnar med undersökningslokal för eventuella djur.
6. Smittskyddsläkaren beslutar om åtgärd efter undersökning av personer medan veterinär/jordbruksverket beslutar om åtgärd vad gäller djur.

2.9. Skydd mot smitta IHMH

Skyddet består av två delar:
1. Skyddsutrustning
2. Basala hygienregler

1. Skyddstrustning

Skyddsutrustning som Smittskydd tillhandahåller till två personer vid Gävle Hamn:

- Handskar
- Skyddsrock
- Stänkskydd: Visir eller skyddsglasögon
- Andningsskydd: FFP3 med eller utan ventil (exempelvis 3M)
- Munskydd av enklare art

Vid olika smittsamma sjukdomar krävs olika skyddsutrustning.
Vid misstanke om ebola eller viral hemorrhagisk feber (=VHF) ska enbart personal som tränat användning av särskild skyddsutrustning ha kontakt inom 1 meter med person som bedöms kunna vara smittsam. Se www.regiongavleborg.se/smittskydd under rubriken A-Ö sjukdomsinformation, välj E och Ebola eller V för Viral hemorrhagisk feber.

Smittskyddsläkare eller infektionsbakjour rekommenderar vilken skyddsutrustning som är adekvat vid varje tillfälle.

Smittskydd Region Gävleborg har ovan nämnda skyddsutrustning för två personer av normal storlek, cirka 75 kg, för Gävle Hamns räkning. Utrustningen finns placerad i Gävle hamn från och med 21 maj 2024. Om Gävle hamn önskar skyddsutrustning i andra storlekar eller till fler personer får Gävle hamn införskaffa detta.

Varje myndighet har i sitt arbetsgivaransvar att ge sina anställda adekvat skyddsutrustning. Myndigheter som kustbevakningen, polisen, tullverket, länsstyrelsen och Gävle kommun får tillhandahålla skyddsutrustning till egen personal.

2. Basala hygienregler
Noggrann tvätt av händer med tvål och vatten samt torrtorkning med pappershandduk efterföljt av handsprit är det viktigaste.

3. Kommunikation och implementering

Denna rutin är en övergripande beskrivning som över överordnar övriga aktörers egna rutiner. Aktörers egna rutiner gällande IHMH händelser skall överensstämma med denna rutin. Smittskyddsläkaren ansvarar för att denna rutin kommuniceras till samtliga berörda aktörer.

4. Medverkande och granskare

Dokumentet är framtaget och fastställt av smittskyddsläkaren, granskat av överläkare infektion, beredskapssamordnare och chef hamntrafikkontoret.

5. Referenser

Dokumentnamn	Plats
Internationella hälsoreglementet (IHR 2005)	who.int
Kapacitet vid karantänshamnar och karantänsflygplatser - vägledning utifrån det internationella hälsoreglementet	folkhalsomyndigheten.se
Smittskyddslagen (2004:168)	riksdagen.se